

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

MENUETT

ROKOKODANS

KOREOGRAFI AV VALBORG FRANCHI FÖR SFV

- Utgångsställning** Paren ställer upp i kolonn vända mot fronten med jämnt antal par i varje kolonn (skiss I). Kavaljer håller armarna något ut från kroppen med handleden kokett uppåtböjd och med tummen och långfingret mot varandra. Dam håller händerna i kjolen med armarna något rundade. Både dam och kavaljer står i 3:e position.
- Fattningar** Under förspelet bjuder kavaljeren damen sin högra hand, och damen lägger sin vänstra hand i kavaljerens hand. Handfattningen är lätt och elegant, armarna böjda, händerna i axelhöjd. Denna handfattning är dominerande i dansen, liksom att kavaljer har ledig hand som i utgångsställningen och dam håller ledig hand i kjolen. Övriga handfattningar beskrivs i respektive tur.
Vid uppvisningar bär damen en solfjäder i höger hand. Solfjädern används utfälld, när dansen så medger, annars hänger den hopfälld i ett band runt handleden.
- Steg** Lätta gångsteg där fotsulan sätts i golvet före klacken ("steg" i texten). Övriga steg beskrivs i respektive tur.
De dansande utgår alltid från 3:e position eller från 3:e position med vänster fot framför.
- Övrigt** Kavaljer och dam har ögonkontakt med varandra under hela dansen, så ofta det går.
En reverens är en hälsning, där kavaljeren bugar och damen niger. De förberedande stegen till reverensen i Menuetten beskrivs i tur 1b och c.
- Tur 1**
Promenad och reverens (takt 1-8, 1-8)
- a Med början på höger fot dansar paren fyra steg framåt. Därefter förs höger fot förbi vänster fot, och höger tåspets sätts i golvet framför vänster fot (1-2). Ett litet steg med höger fot tages i sidled åt höger, vänster tåspets sätts i golvet framför höger fot (3). På motsvarande sätt tages ett steg till vänster (4).
- b Kavaljer och dam tar ett steg i sidled med höger fot, tyngdpunkten läggs över på denna fot, vänster ben sträcks, och vänster tåspets hålls kvar i golvet (5-6). Kavaljeren för vänster fot bakom höger fot till 3:e position, medan damen för vänster fot i en liten båge in bakom höger fot. Kavaljer och dam släpper handfattningen, kavaljeren bugar (7) och för samtidigt höger arm i en gest något åt höger och ut från kroppen. Samtidigt niger damen (med rak rygg) ungefär halvvägs till golvet (7), varefter båda intar 3:e position (8).

FRONT

	X O	X O
	X O	X O
	X O	X O
	X O	X O
	X O	X O
	X O	X O

Höger kolonn

Vänster kolonn

osv

Skiss I

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

- c 1a upprepas (1–4) och följs av en reverens, som kavaljer och dam utför mot varandra enligt beskrivning nedan.

Kavaljeren vänder in mot damen genom att med en lätt böjning av vänster knä och svikt i vristen vrida sig åt höger och ta ett högersteg i sidled. Han för över tyngdpunkten på höger fot och har vänster ben sträckt i sidled med tåspetsen kvar i golvet. Samtidigt vänder damen in mot kavaljeren genom att föra höger fot intill vänster fot, lägga över tyngdpunkten på höger fot ett kort ögonblick, vrida sig åt vänster, så att hon är vänd mot kavaljeren, och ta ett vänstersteg i sidled. Hon för över tyngdpunkten på vänster fot och har höger ben sträckt i sidled med tåspetsen kvar i golvet (5–6).

Efter vändningen mot varandra släpper paret handfattningen. Kavaljeren intar 3:e position, bugar och för höger hand mot hjärtat (7). Damen för höger fot bakom vänster fot och niger (inte alltför djupt (7)). Båda intar därefter 3:e position (8).

Tur 2

Figuré (takt 9–16, 9–16)

- a Kavaljer och dam tar ett steg mot varandra med höger fot, sätter vänster fot strax bakom höger fot och gör samtidigt en tåhävning. På samma gång lägger damen sin högra hand i kavaljerens högra hand, och båda höjer armarna i en båge framför sina huvuden och ser på varandra. (9) De tar därefter – med lätt böjning på höger knä – ett mjukt steg tillbaka med vänster fot, drar höger fot in mot vänster fot med höger tåspets kvar i golvet (10).
- b Med bibehållen handfattning och händerna i hälsningshöjd går kavaljer och dam, med början på höger fot, sex små steg medsols i en båge över till visavis plats. Båda intar 3:e position med vänster fot framför (11–12) och släpper handfattningen.
- c Kavaljer och dam tar ett steg mot varandra med vänster fot, sätter höger fot strax bakom vänster fot och gör samtidigt en tåhävning. På samma gång lägger damen sin vänstra hand i kavaljerens vänstra hand, och båda höjer armarna i en båge framför sina huvuden och ser på varandra (13). De tar därefter – med lätt böjning på vänster knä – ett mjukt steg tillbaka med höger fot, drar vänster fot in mot höger fot med vänster tåspets kvar i golvet (14).
- d Med bibehållen handfattning och händerna i hälsningshöjd går kavaljer och dam, med början på vänster fot, sex små steg motsols i en båge över tillbaka till egen plats och intar 3:e position (15–16).

2a–2d upprepas. När vänsterkolonnens par sista gången går motsols upp till egen plats, måste dessa par gå de sex små stegen något snabbare, då vid turens slut alla damerna skall vara innanför sina kavaljerer.

Tur 3

Damernas ring och dubbla ringar med figuré (takt 1–8, 1–8)

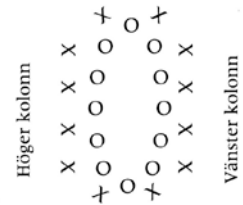
- a *Vända mot* kavaljererna bildar alla damerna en ring. De fattar varandras händer med armarna böjda och med händerna i axelhöjd. Med början på höger fot dansar de med mjuka, sviktande steg medsols (1–4). Med bibehållen ringfattning vänder de genom att först göra en mjuk knäböjning på vänster ben och sedan sätta höger fot bakom vänster fot. Vändningen sker motsols med vridning på höger fot. Damerna återvänder i ring till egen kavaljer (5–8). På sista takten

förbereder kavaljererna att bilda dubbel ring med damerna innanför enligt beskrivningen nedan.

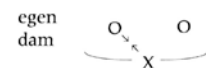
Medan damerna dansar i ring, har kavaljererna stått på två linjer. På sista takten tar de två kolonnernas ytterkavaljerer tre små steg mot damerna (skiss II). Kavaljererna fattar med vänster hand egen dams vänstra hand och damen bredvid med höger hand. Armarna skall vara sträckta. Alla intar 3:e position med vänster fot framför. Den dubbla ringfattningen behålls under resten av turen men upplöses i slutet av 3d.

- b Kavaljer och dam tar ett steg mot varandra med vänster fot, sätter höger fot strax bakom vänster fot och gör samtidigt en lätt tåhöjning. På samma gång höjer båda armarna i en båge framför sina huvuden och ser på varandra. De tar därefter – med lätt böjning på vänster knä – ett mjukt steg med höger fot bakåt och sätter vänster fot bakom höger fot i 3:e position (1–2). (Skiss III)
- c Kavaljer och dam dansar därefter, på samma sätt som i 3b, med bredvidstående dam respektive kavaljer, men båda tar steget mot varandra med början på höger fot. Vid steget bakåt sätts höger fot bakom vänster fot i 3:e position med vänster fot framför (3–4). (Skiss IV)
- d Kavaljer och dam dansar som i 3b (5–6). På två takter (7–8) upplöses de dubbla ringarna, och alla intar utgångsställning på så sätt att kavaljeren byter hand, för sin dam till utgångsställning, och båda släpper handfattningen.

FRONT

Skiss II

Skiss III

Skiss IV

Tur 4

Chassé-croisé (takt 9–16, 9–16)

Turen dansas i sidled förbi varandra, och alla par är vända mot fronten under hela turen utom i piruetterna. Kavaljer och dam passerar varandra fyra gånger.

Kort beskrivning av stegen vid första och andra platsbytet:

- I. för kavaljer: höger–vila–vila (a), vänster–höger–vänster (b), höger–vila–vila (c), piruett (d)
  - för dam: vänster–vila–vila (a), höger–vänster–höger (b), vänster–vila–vila (c), piruett (d)
  - II. för kavaljer: vänster–vila–vila (a), höger–vänster–höger (b), vänster–vila–vila (c), piruett (d)
  - för dam: höger–vila–vila (a), vänster–höger–vänster (b), höger–vila–vila (c), piruett (d).
- Ia Kavaljer och dam tar på första takt delen ett steg i sidled mot och halvvägs förbi varandra, damen framför kavaljeren med ryggen mot honom. Kavaljeren börjar med höger fot, damen med vänster fot. Steget bör vara så långt, att båda får ögonkontakt med varandra, kavaljeren genom att titta över vänster axel, damen över höger axel. Kavaljeren lägger tyngdpunkten på höger fot med vänster tåspets kvar i golvet, damen lägger tyngdpunkten på vänster fot med höger tåspets kvar i golvet. På andra och tredje takt delen vilar båda i denna position (9).
  - Ib På första takt delen i nästa takt sätter kavaljeren vänster fot i kors bakom höger fot, på andra takt delen tar han ett steg med höger fot, på tredje takt delen tar han ett steg med vänster fot i kors framför höger fot (10).

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

Samtidigt sätter damen på första taktdelen höger fot i kors bakom vänster fot, på andra taktdelen tar hon ett steg med vänster fot, och på tredje taktdelen tar hon ett steg med höger fot i kors framför vänster fot.

- Ic På första taktdelen i nästa takt tar kavaljeren ett nytt steg med höger fot och vänster tåspets kvar i golvet under de följande två taktdelarna (11).

Samtidigt tar damen på första taktdelen ett steg med vänster fot och har höger tåspets kvar i golvet under de två sista taktdelarna.

- Id På följande takt snurrar kavaljeren ett varv medsols genom att föra vänster fot i en cirkelrörelse runt höger ben och samtidigt snurra på höger fotsula. Under piruetten förs vänster fot med sträckt vrist (böjt knä) in mot höger ben och sätts i golvet efter avslutat varv i 3:e position med vänster fot framför (12). Damen utför samtidigt sin piruett. Hon snurrar ett varv motsols genom att föra höger fot i en cirkelrörelse runt vänster ben och samtidigt snurra på vänster fotsula. Under piruetten förs höger fot med sträckt vrist (böjt knä) in mot vänster ben och sätts i golvet efter avslutat varv i 3:e position.

Ett enklare alternativ till utförandet av piruetten är att kavaljeren på första taktdelen för vänster fot i kors över höger ben, sätter vänster fotsula tätt intill höger hålfot och på de följande två taktdelarna snurrar ett varv med tyngdpunkten jämnt fördelad på båda fötterna. Damen utför samma piruett spegelvänt.

- II Ett nytt platsbyte med chassé-croisé-steg dansas av kavaljer och dam i riktning mot varandra. Kavaljeren börjar med vänster fot, damen med höger fot. De passerar varandra först under andra takten (13–16).

(Se kortbeskrivning II under Tur 4).

Ia –Id samt II upprepas (9–16). Vid turens slut skall kavaljer och dam befinna sig nära varandra, vända mot fronten.

Tur 5

Avslutning med reverens (takt 1–16)

Paren dansar fyra steg i riktning från fronten under växelvis vridning mot och från varandra.

- a Kavaljeren bjuder damen sin hand. Båda tar ett steg bakåt i sidled under vändning mot varandra och för armarna bakåt. Den yttre fotens tåspets hålls kvar i golvet med foten riktad framåt (mot fronten) (1).
- b På nästa takt tar kavaljer och dam ett steg bakåt med yttre foten under vändning från varandra och för armarna framåt. Den inre fotens tåspets skall vara kvar i golvet riktad framåt (mot fronten) (2).
- c Samma steg och armföring som i 5a (3).
- d Dansas som 5b (4). Kavaljer och dam intar därefter snabbt 3:e position: kavaljeren drar in höger fot framför vänster fot och damen sätter snabbt vänster fot bakom höger fot (utgångsställning för 5e).
- e Med början på höger fot dansar paren fyra steg framåt varefter höger fot förs förbi vänster fot och höger tåspets sätts i golvet framför vänster fot (5–6). Därefter utförs samma reverens som i 1c

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

men endast under två takter, dvs vändning mot varandra (7) följt av kavaljerens bugning och damens nigning (8).

5a + b + c + d upprepas (9–12).

- f Kavaljer och dam dansar som i 5e fram till reverensen (13–14). Den görs nu mot fronten som i 1b, men utförs endast under två takter, dvs ett steg åt höger i sidled (15) följt av kavaljerens bugning och damens nigning (16). Kavaljeren stannar kvar i bugningen, damen i nigningen, till dess musiken tystnat.

Sammanfattning	Tur	Takt	Turernas namn
	1a+b	1–8	Promenad och reverens
	1a+c	1–8	Promenad och reverens
	2a+b+c+d	9–16, 9–16	Figuré
	3a+b+c+d	1–8, 1–8	Damernas ring och dubbla ringar med figuré
	4a+b+c+d	9–16, 9–16	Chassé-croisé
	5a+b+c+d+e+f	1–8, 9–16	Avslutning med reverens

Musik: I SFV dansas Menuett ofta till musik ur Mozarts opera "Don Giovanni". Ett annat förslag är Beethovens Menuett i G-dur.

Notis om dansen

Menuetten är en figurdans med små steg, "pas menus". Flertalet källor anger ett folkligt ursprung i en provinsial form av branle (en fransk folkdans), "Branle de Poitou", även kallad "Branle à mener".

Den folkliga menuetten upptogs i salongerna och förfinades. Vid mitten av 1600-talet förekom den vid det franska hovet i Versailles, där den 1660 utfördes som en kolonnartad dans med kung och drottning överst. Under de följande årtiondena konstruerade dansmästarna vid de europeiska hoven ett stort antal varianter, ofta med invecklade specialturer för konkurrensens skull. Omkring år 1700 fanns 100 olika sätt att dansa menuett.

Sin klassiska form fick menuetten i "Menuet de la cour", skapad av dansmästaren vid Ludvig XIV:s hov, Louis Pécour. Dess popularitet avtog efter kungens död. Vid slutet av 1800-talet återupptogs menuetten som sällskapsdans i nya förenklade angläs- och kadrielformer.

Till Sverige kom menuetten under andra hälften av 1600-talet. Den omtalas 1676 och blev under 1700-talet alltmer spridd. Spelmansböckerna vittnar om menuettens utbredning på landsbygden. Den dansades av folket bl a på bröllop så sent som i slutet av 1800-talet.

En motsatt uppfattning om menuettens ursprung framförs av bl a Mats Rehnberg i *Folkdans i Sverige* 1943, där han fränkänner menuetten en folklig förankring.

I SFV introducerades menuetten under 1930-talet av Valborg Franchi, balettmästare vid Kungliga Teatern. Den instruerades på nytt av Valborg Franchi för ett framförande vid Svenska Turistföreningens 75-årsjubileum år 1960. Menuetten dansas i SFV alltid i kombination med gavotten.

Enligt Valborg Franchi är damernas ring diskutabel från stilsynpunkt. Den flyter dock in naturligt i dansen.